Szerszámváltás az ifjúsági táborokban

Az önkéntes ifjúsági építőtáborokba a minap friss erők érkeztek, hogy folytassák társaik abbahagyott munkáját. A szerszámváltást követően a KISZ Központi Bizottságán gyorsmérleget készítettek az első három csoport tevékenységéről. E szerint: június 18-tól, a tábornyitás napjától július végéig összesen 17 194 fiatal segítette a mezőgazdaság és az építőipar munkáját. Az egyetemisták, a főiskolások, a szakmunkástanulók és a középiskolás diákok derekasan dolgoztak, amit jól tükröz az elmúlt másfél hónap teljesítménye: a táborlakók több mint 2100 mázsa gyümölcsöt szedtek le, 806 katasztrófis holdon mintegy 2 300 000 szőlőtőkét kötöztek, 57 000 köbméter földet mozgattak meg, s csaknem 150 000 négyzetméternyi területet rendeztek.

Az önkéntes ifjúsági táborok most dolgozó 7000 résztvevője augusztus 12-én teszi le a szerszámot, az ötödik, az utolsó turnus tagjai augusztus 13-án kezdenek, s 26-án fejezik be a munkát.

Felmérés a Mura mentén

Több mint 150 milliós árvízkár Zalában
Helyreállítási munkák

Szombaton gyorsjelentésben összegezték a Zala megyei tanács illetékes szakemberei a több mint 2 hétig tartó júliusi árvíz következményeit, a soron következő időszak legsürgősebb teendőit.

A Mura mentén, a Kerka patak völgyében és a Zala folyó táján együttvéve több mint 20 000 hektár terület került víz alá, s jelentős részén még jelenleg is áll a víz. A víz visszavonulását késlelteti a rendkívül mostoha zalai időjárás, a nap mint nap megismétlődő eső-zés.

Az első, nem végleges, összegezések szerint a mezőgazdaságot mintegy 100 millió forintos kár érte, s további 50 millió forintra tehető az utakban, hidakban, lakóházakban, kavicsbányákban keletkezett kár.

A megyében együttvéve mintegy 40 lakóház rongálódott meg súlyosan, 5 pedig összedőlt, a közutakban keletkezett kár értéke meghaladja az 5 millió forintot. A különböző folyók, patakok mentén 5 hidat ragadott magával az ár, többet súlyosan megrongált. Sok százezer köbméterre tehető az az iszapmennyiség, amely elárasztotta az utakat, a vízelvezető árkokat.

A Mura mentén legutóbb 1925. november 14-én jegyeztek fel nagyobb árvizet, akkor azonban „csak" 450 centiméterrel tetőzött a folyó. A jelenlegi áradásnál viszont 514 centiméter volt a maximum, amely minden idők legnagyobb árvizét jelentette Zalában. A védekezésre jellemző, hogy csupán a Mura körzetében 180 000 homokzsákot használtak fel, és éjjel-nappal több mint 2000 ember volt a gátakon.

A károk becslése után mindenütt folyamatosan megkezdte a térítéseket az Állami Biztosító. Ezzel egyidőben — jelentős társadalmi összefogással — máris hozzáfogtak a helyreállítási munkákhoz. A töltések mentén folyik a védelmi rendszer megerősítése. A tönkrement hidak tervezése ugyancsak napirenden szerepel. A megrongált épületeket helyreállítják, s azokat, amelyeket csupán „átmosott" az ár, máris fertőtlenítik. Megkezdték az árvíz sújtotta területeken az ivóvizek kloros fertőtlenítését is. (MTI)

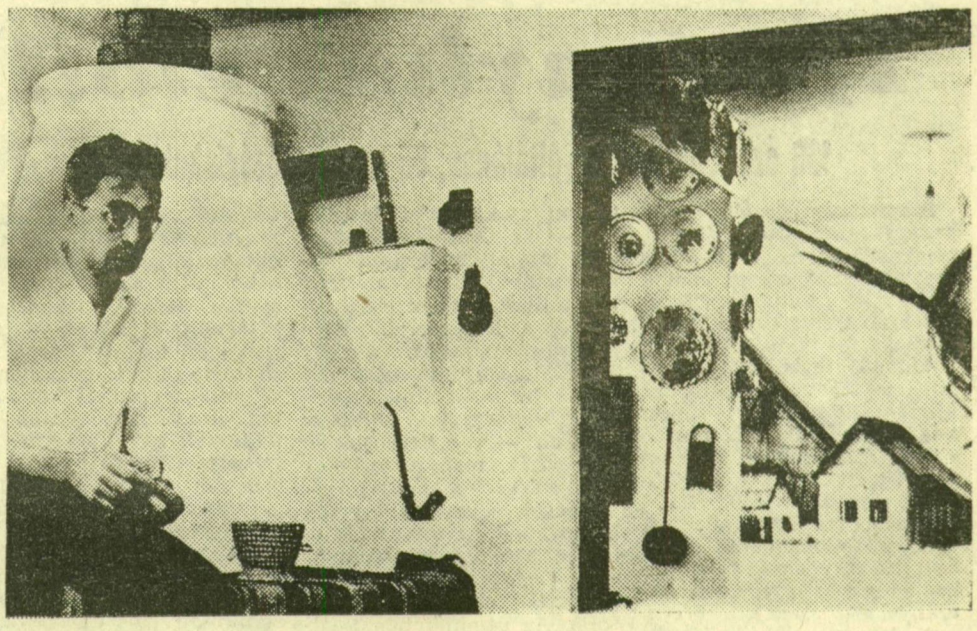

Múzeum az alagsorban

Ha valaki falun alagsoros családi házat épít, minden bizonnyal azért teszi, hogy helyet adjon a mosókonyhának, a műhelynek, a kazánháznak, a tüzelőnek, s ki tudja még, mi mindennek. De azért kevesen építenek alagsoros családi házat, hogy gyűjtőszenvedélyük eredményei méltó helyre kerüljenek. Ilyen kivétel, ilyen fehér holló ifj. Lele József és háza Tápén, a Várhely út 2. alatt. A nemrég épült ház alagsorában valóságos kis néprajzi múzeumot találnak az odavetődők. A pontosan vezetett leltárkönyvből tudom, hogy 1122 néprajzi tárgyat számlál ifj. Lele József gyűjteménye.

ALAGSORI PARASZTHÁZ

Az alagsor osztása régi parasztházakat idéz. Megtalálható a ház, a pitvar meg a kamra is, eredeti berendezéseikkel együtt. A ház — amit mi már szobának nevezünk — sarkában ott gubbaszt a a banyakemence, a szemközti „szent sarok"-ban a sarokpad, annak szögletében az asztal, a falon szentképek, búcsúajándékok, ősöket őrző megsárgult fényképek. A szoba másik szögletében a felvetett ágy, alatta a csizmahúzó fakutya, mellette a sublót, fiókjai anyák, nagyanyák, szépanyák viseletét őrzik: kötőket, szatyorkákat, kendőket, szoknyákat. Tetején egykori hetedhét határra szóló búcsúk ajándékai, kegytárgyai. Ez a komabögrék, findzsák, a talpas tükör és még sok más tárgy kirakodó helye is.

Teljesnek tűnik a kis házimúzeum, vagy mégsem az?

— Vannak itt még hiányosságok. Nem eredeti az asztalterítő, és az egykori tápéi bakterszék sem idevaló. Hogy jön rá az ember a hiányosságokra? Gyakran meglátogatnak idős parasztemberek, akik itt fiatalkoruk egy darabjára ismernek, messze szállt ifjúságukra emlékeznek. A múltkor bejön egy öreg tápéi parasztember, felül a kemencepadkára, és azt mondja: Hozzál már egy kisszéket a lábam alá! Akkor jöttem rá, hogy a kisszék még hiányzik a gyűjteményből.

„ÓCSKÁS LETTÉL"

— Véletlenül kezdtem el gyűjteni. 1967. augusztus 20-án egy piros színű FIAT-kocsi állt meg Tápén, éppen itt előttünk. Megkérdezték, nem tudnék-e segíteni nekik, régiségeket keresnek. Hogyne tudtam volna! Egyből a gyerekkori emlékek tolultak fel bennem, amikor a falu minden padlásán, udvarzugában, kamrájában otthon voltunk mi gyerekek, amikor nagyanyám elől az óriás kásásfazekak mélye volt a legjobb búvóhely. Húsz év után, azon a bizonyos augusztus 20-án ott találtuk az emlékeimben megőrzött tárgyakat, ahol húsz éve elhagytuk. Augusztus 21-én már magamnak gyűjtöttem.

Ifj. Lele József gyűjteményének első darabjai cserépedények voltak: korsók, fazekak, csíkmákszűrők, kancsók, köcsögök, butellák. Tele volt velük a régi ház kamrája, a fészer meg az ágyak alja is. Azokat kellett először összegyűjteni, amelyeket legjobban fenyegetett a régi házak rohamos bontása. A sok lim-lomot akkor kidobták az új lakásokból, mert „nem oda valók". Aztán egyre bővült a kör, míg összeállt a több mint ezer tárgyat számláló gyűjtemény.

— „Ócskás lettél" — mondogatták akkoriban gúnyolódva. Előfordult olyan eset is, hogy becsapták az orrom előtt az ajtót. Apám is haragudott érte, addig, amíg nem látta együtt, készen a gyűjteményt. Anyám viszont mindig rajongott az ilyen dolgokért. Nem kis fáradságba és utánajárásba került, amíg összegyűlt a kis házimúzeum. A szomszéd Bence Pali bácsi itt ült kint az utcán, s az ablakon keresztül diktálta, hogyan csinálták a régi tápéiak a kemencét, a szoba földjét, hogyan vesszőzzem, sarazzam én is hasonló módon a kemencét, hogyan tapossam bele a három napig száradt füvet a ház földjébe, hogyan simítsam el.

„NEM KERESKEDŐ, GYŰJTŐ VAGYOK"

Mostanában már sokan felkeresik ifj. Lele József háztáji néprajzi múzeumát. Sok neves vendég látogatásáról árulkodik a vendégkönyv, de őrzi írni éppen csak tudó, öreg parasztemberek kérges kezenyomát is. Minden vendéget egyforma szeretettel fogadnak itt. És mindenki csodálattal és elismeréssel szól erről a gyűjteményről. Lele József nemes szenvedélyéről, szeretettel végzett munkájáról, szorgalmáról és kitartásáról.

— Mostanában olyanok is felkeresnek, akik régi néprajzi tárgyakat szeretnének vásárolni tőlem. Divat lett a régiség az elmúlt években. Ezek az emberek nehezen veszik tudomásul, hogy én néprajzi gyűjtő vagyok, nem pedig régiségkereskedő.

Tizenhárom évig dolgozott ifj. Lele József a szegedi szalámigyárban, mígnem betegsége miatt nyugdíjazták. A néprajz szeretete, a gyűjtőmunka varázsa tartotta benne a lelket. Gyűjteményeinek első darabjait Bálint Sándor látta, ő sarkallta a további munkára, tanulásra. Ma a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, a néprajzi részlegnél dolgozik dr. Juhász Antal mellett, akiről szeretettel beszél, hiszen „sokat köszönhetek neki és még nagyon sokat szeretnék tanulni tőle".

Tapasztalatait, gyűjtőmunkájának eredményeit jó néhány dolgozatban már fel is dolgozta. Első munkája a cserépedények feldolgozása volt, Tápé konyhája címmel. Azt követte a Lele család történetének felkutatása, különböző tápéi kismesterségek vizsgálata és saját gyűjteményének leírása. Ez a munka izgalmasabb, mint egy detektívregény, hiszen mind az 1122 tárgynak külön története van. Ha ezek megszólalhatnának és meséllhetnének! Most a szomszéd Bence Pali bácsi történetéről ír pályamunkát.

„Mit akarsz ezzel a sok lim-lommal?" — kérdezték tőle sokan. Ezek az emberek még nem látták ifj. Lele József gyűjteményét: a raktárban sorakozó gyönyörű formájú cserépedényeket, Cica Pali újból felépített házát, a berendezett szobát, sublótjainak mélyét. Nem kortyoltak még a feltörő tiszta forrásból, nem hallották meg ennek a gyűjteménynek sugárzó üzenetét.

Tandi Lajos

Gazdálkodás

Jutalomnapok

Sokféle formában kifejezhetik az erkölcsi és anyagi megbecsülést a vállalatok. Ide tartozik a jutalomszabadság is. Tulajdonképpen szép kis summát jelent néhány nap jutalomszabadságot kapni a gyárban: annál inkább, hiszen „az idő pénz". S ez különösen azoknál igaz, akik krónikus időszűkében szenvednek, akiknek nagyon nagy szükségük van arra a néhány napra is.

S kik azok, akik legjobban tudnak örülni az ilyen jutalmazásnak? Nem nehéz kitalálni: nyilván a gyermekes anyák. Akiknek a számtalan és elkerülhetetlen házimunkával — még ha segít is benne a férj — elsősorban kell birkózniuk. S köztudott, hogy a gyermekek mellett mekkorára nő a házimunkák terhe. S ha egy apróság sok dolgot ad, még többet „biztosít" még egy, nem is beszélve a három- vagy többgyermekesek „második műszakjáról".

Az idő pénz — és ebből a pénzből is áldozhatnak a vállalatok, üzemek az anyák segítésére. Vajon áldoznak-e? Egyes tapasztalatok azt mutatják, nem eleget. Hallottam eseteket, mikor — noha lett volna jól dolgozó, jutalmazható anya is a munkahelyen — mégis fiatal lány, vagy gyermektelen asszony kapta a jutalomnapokat. Nehogy félreértse valaki: helyes, ha csak ők érdemlik, kapják meg ők. De ha már azonos teljesítménynyel, szorgalommal ott van mellettük egy, gyermekeket nevelő édesanya is, élvezzen annyi megbecsülést, hogy első helyen gondolnak rá. Legyen ez a közösség udvariassága, tisztelete.

Arról nem is beszélve, hányszor kerül hátrányba egy bölcsődés vagy óvodás kisgyerek anyja, ha beteg lesz a kicsi. Ilyenkor is jól jönne egy pár nap tartalék. Ezért szükséges ott is, ahol eddig nem tették, jobban disztingválni a jövőben — a dolgozó anyák javára.

Augusztusi gond — családi ügy

A nagycsaládosok, a gyermeküket férfi segítség nélkül — elhagyottan, elváltan vagy özvegyen — nevelő édesanyák különösen sok gonddal küszködnek. Az utóbbi években egyre többször kapnak segítséget, fokozottabb törődést tapasztalhatnak a munkahelyi vezetők, a nőbizottságok, kommunisták, szakszervezeti aktivisták részéről. Nincs „szezonja" az ilyen támogatásnak, egész évre érvényes, mint a nők helyzetének javítására hozott, valósuló határozatok — mégis, ilyenkor augusztusban még aktuálisabb a figyelem, a segítőkészség.

Közeledik a tanév. Iskolába mennek az egyedülálló anyák, a nagycsaládosok gyermekei is. Nem azonos feltételekkel, náluk nehezebben jut pénz a tanszerek, könyvek megvásárlására. Ezért jó, hogy némelyik üzemben már hagyományossá vált az augusztus végi „beiskolázási" segély. Így nevezik a vállalati támogatást, s a csúnya szó szép emberséget, figyelmes gondoskodást takar. A Kenderfonó és Szövőipari Vállalat három gyárában 237, a Textilművekben 102 dolgozónak adtak tavaly ilyen céllal segélyt; 300-tól 1200 forintig. A kedvezményes ruha- és ágyneművásárlás lehetőségét is ilyenkor biztosították — ezer forintig.

Nem kétséges, hogy ez a segítség jó helyre, és jókor érkezik. S az adatokból az is kiviláglik: sok az ilyen, támogatásra szoruló család. Azért szólunk most, augusztus első felében a példákról, mert jó lenne minél több munkahelyen, minél több családra kiterjeszteni ezt a törődést. Legyen ez „családi" ügye egy-egy közösségnek.

Simai Mihály

Új medret kap a Sió

Befordulva a Dunán a Sióra, a gemenci erdők alatt, Keselyüs felé evezve, az utast hirtelen óriási építkezés, egy megváltozott táj fogadja. A vizesek építkezése; a Sió-toroknál duzzasztót emelnek, új medret vájnak a Siónak — a mostani bevezető ág csendes holtág lesz majd —; a duzzasztó mellett pedig hajóátemelő zsilipet építenek. Hajózhatóvá teszik a 123 kilométer hosszú Siót.

A nagy munka első szakasza befejezéshez közeleg — az új meder már elkészült, hossza majd két kilométer szélessége 75 méter —, remélhetőleg jövőre már Szekszárdig, Sióagárdig hajózható lesz minden időben a Sió.

Épül a rendelőintézet

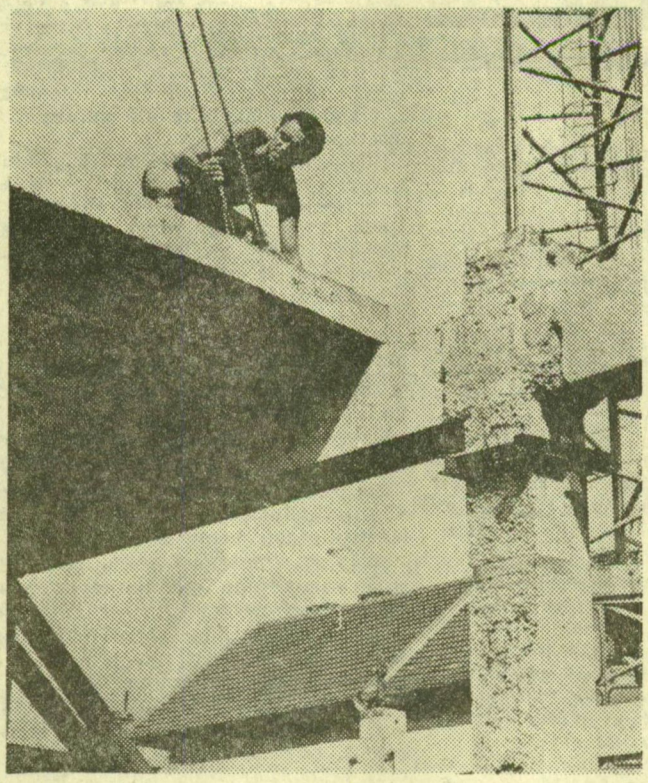

Az alapozási munkálatok befejezése után hozzáláttak az építők a Kossuth Lajos sugárút és a Vasas Szentpéter utca sarkán épülő szegedi járási rendelőintézet betonszerkezetének a szereléséhez. Jelenleg — mint felvételünk is mutatja — az első szint födémjét alkotó betonlapokat rakják helyükre